

Drie gedeputeerden van milieu

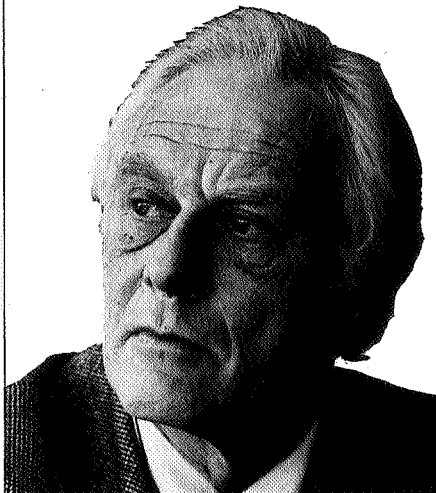
Sietsje van der Hoek

Geen provincie is aan elkaar gelijk en dus ook haar milieu-gedeputeerden niet. Met Bartelds van Groningen zit je voor dat je er erg in hebt in 'de grote kwesties' en de organisatie van de dienst. Huizinga van Drente konstateert 'een schone provincie en mijn taak is dat die schoon en aantrekkelijk blijft'. Spiekhout van Friesland: 'We doen wel es gewichtig, maar in vergelijking met andere provincies zijn het probleempjes waar we mee bezig zijn'.

Geen milieu-gedeputeerde gelijk aan de ander, zelfs hun portefeuilles zijn heel verschillend gevuld. In alfabetische volgorde:

L.J. Bartelds: Milieuzaken, verkeer en vervoer, waterstaat, waterschappen, dijken en zeeweringen.
D. Huizinga: Milieubeheer, recreatie en natuurbescherming, ontgrondingen, onderwijs, sport, jeugdzaken en ruimtelijke ordening voorzover het buitengebieden betreft.

Huizinga

J. Spiekhout: In elk geval volksgezondheid en milieu-hygiëne. De provinciale almanak acht het Friese kollege van Gedeputeerde staten zo kollegiaal, dat er geen taakverdeling in wordt vermeld.

Alle drie behoren ze tot de Partij van de Arbeid.

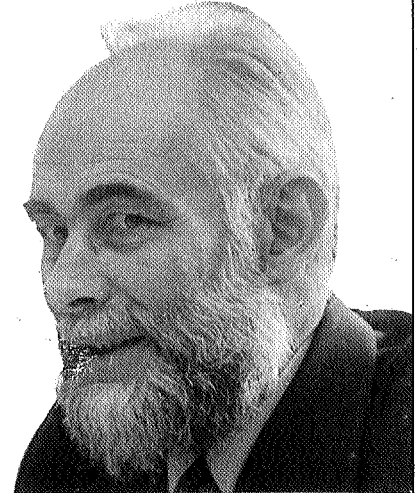
Alles is milieu natuurlijk, maar zolang de aarde nog niet rechtstreeks bestuurd wordt door de lieve heer, moet de mens wel onderscheid aanbrengen om het een en ander te ordenen. Zoals op rijksnivo een veelheid van ministeries met het begrip 'natuur en milieu'-in engere zin te maken heeft, is het bij de provincies al niet anders. Zit dat een beetje goed naar de mening van de milieu-gedeputeerden? (Ik houd de alfabetische volgorde maar aan, je weet anders maar nooit.)
Bartelds: 'Ik heb zelf de hand gehad in wat

Bartelds

het geldende PvdA-programma staat, dat alles over de tafel van de milieu-gedeputeerde zou moeten. Maar ik heb gemerkt, dat dat niet werkt. D'r valt geen goed provinciaal beleid mee te voeren vanwege de praktische bezwaren. De milieukant van een zaak is gelijkwaardig aan elke andere kant, maar is niet het hoogste aspekt. Versnippering van natuur en milieu is niet zo sterk bij ons. Milieuhygiëne zit in één hand met waterstaat en verkeer. De doe-dienst. En daarbij is het zo, dat alle voorstellen die van provinciale waterstaat komen, voorzien zijn van een milieu-analyse. De afweging van belangen zit er dus al eerder ingebouwd. Het is moeiteloos gegaan om deze doe-dienst ervan te overtuigen het milieu-aspekt direkt mee te nemen. Meer problemen geeft het bij besluiten die in het verleden genomen zijn. Voor de uitwerking van bijvoorbeeld de beslissing tot aanleg

Spiekhout

van de weg Veendam-Ter Apel. Daarvoor moet nu nog een stuk milieu-inventarisatie op tafel komen. En voor de rest: Milieubeheer is moeilijk anders dan sektoraal te benaderen. En dan praat je al gauw over de milieu-hygiëne van lucht, water, enzovoort'.

Huizinga: 'Milieubeheer is een hoger begrip dan milieu-hygiëne. Milieubeheer heeft te maken met het welzijn van de mens. De hygiëne van het milieu is en wordt vastgelegd in allerlei wetten en verordeningen, als hulpmiddel. Landelijk gelden er normen voor bijvoorbeeld de toegestane hoeveelheid vervuiling van een bepaalde fabriek. Voor Drente zijn die normen heel vaak onaanvaardbaar. Wat voor de Rijnmond nog goed is om in te leven en te wonen, kan voor Drente een prettig leven onmogelijk maken. Het behoort tot milieubeheer, als je voor Drente 'prettig' aan leven vastkoppelt.

Bij de rijksoverheid ontbreekt inzicht in milieubeheer. Men verliest zich in milieu-hygiëne. Het is een stommeit geweest dat men in Den Haag niet een duidelijk ministerie van milieu-beheer heeft gevormd en delen milieubeheer van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw heeft weggehaald. Milieubeheer is niet in wetten of voorschriften te vangen, maar is een voortdurende belangenafweging. Daarin moet niet al bij voorbaat het compromis in zitten, maar de minister c.q. de gedeputeerde stelt zich eerst maximaal op voor zijn eigen zaak tegenover de man van landbouw bijvoorbeeld. Om het best mogelijke te bereiken'.

Water en lucht vallen in Drente onder twee andere gedeputeerden.

Spiekhout: 'Je houdt altijd de discussie over wat er nou wel en wat er niet bij hoort. De hele wereld valt niet te beflappen. Milieu-hygiëne is mijn verantwoordelijkheid, maar in alle sectoren moet het milieu-aspekt meespelen. Het beleid verkeert wat dat betreft in

een overgang. Veel dingen worden projectmatig voorbereid, zodat vanaf het begin alle sectoren meegaan. Het GS-kollege krijgt de alternatieven op tafel. Maar er zijn nog steeds dingen, waarbij te laat het milieu-aspekt betrokken is. Zoals bij bestemmingsplannen, recreatie-objekten. Als straks de milieu-effekt-rapportage gemeen goed is, gaat het beter. Ik til er niet zo zwaar aan, dat alles van natuur en milieu zich niet in één hand bevindt. Eén departement ervoor zou als nadeel kunnen hebben, dat je een isolering ten opzichte van de andere beleidssectoren zou krijgen. Ik heb liever dat ook Westerterp zich voor zijn zaken in de milieu-komponent moet verdiepen'.

Tegenstellingen milieu - werkgelegenheid, milieu - landbouw, milieu - recreatie.

Voor de dagelijkse bestuurders van Groningen zijn het geen tegenstellingen, volgens Bartelds. 'De onderliggende partij draag je een goed hart toe - en dat is meestal natuur en milieu - en daarom probeer je die te versterken. Je streeft naar optimale oplossingen. In de Milieunormen-nota hebben we geprobeerd de werkgelegenheid zo weinig mogelijk ten koste te doen gaan van het milieu. Er is tussen haakjes geen enkele provincie die dat zo professioneel heeft aangepakt. Laat de nota van de minister een veel betere probleem-theoretische verhandeling bevatten, maar teleurstellend is het gebrek aan kwantificering, aan normen. Het is bij ons gebleken, dat het bedrijfsleven prijs stelt op een referentie-kader. En dan gaat het er wel op afdingen, maar je hebt houvast. En er is nog geen bedrijf geweest, dat gezegd heeft: Wij komen niet naar Groningen op grond van milieu-overwegingen.

Bepalend voor het milieubeheer in Groningen is de nabijheid van de internationale natuurmonumenten Waddenzee en Dollard. Dit feit scheidt echter niet per

definitie tegenstellingen. Altijd is het een kwestie van afwegen. En als Den Uyl dan zegt, en dat heeft hij gezegd, dat een aantal zaken in de Eemsmond niet van de grond gekomen is vanwege de milieunormen-nota, word ik des duivels. De betere waarheid is, dat een aantal dingen niet gebeurd is, omdat de rijksoverheid zaken heeft nagelaten'.

Huizinga: 'Er zijn natuurlijk wel tegenstellingen. Maar de drentse boer is over het algemeen wel natuur-minded. Meer dan doorgaans blijkt uit de uitlatingen van het Drents Landbouw Genootschap, het DLG. En je ziet ook steeds beter het gesprek tussen natuur en landbouw op gang komen. Milieubeheer hoeft ook niet de laatste druppel uit de beker te hebben. De discussie over Zuidwest-Drente, welk percentage van de grond moest onder de werkingssfeer van de Relatienota, resulteerde tenslotte in 10,5 procent. Landbouw en natuur waren beiden ontevreden, terwijl de keus moest vallen tussen de 8 en 12 procent.

In Zuidwest-Drente zijn we begonnen om de milieu-waardering in kaart te brengen. Dat gebeurt nu ook voor de rest van de provincie. In dit onderzoek nemen we ook mee de vraag: Wat kunnen de natuurterreinen van de recreatie verdragen en welke maatregelen zijn nodig om recreatie-erosie tegen te gaan. Jaarlijks herbergt Drente vijf miljoen gasten. Noord- en Midden-Drente worden al maximaal belast. In Engeland zijn er National Parks, waaruit de recreatiebedrijven verwijderd worden en naar de randen toegebracht. Ik zou willen dat dat hier ook gebeurde, maar het kan niet. Ik heb best begrip voor de boeren die iets moeten nalaten, omdat ze op natuur-waardevolle grond zitten of er vlakbij. Neem het Fochteloërveen, dat op sommige plekken aan het uitdrogen is als gevolg van diepe ontwateringen in de buurt. Als een boer dan niet meer aan de rand mag, dan moet je

zijn schade vergoeden. En de waterschappen moeten meer natuur- en milieubeheer in hun takenpakket krijgen. Ik heb grote bezwaren tegen de nieuwe wet hieromtrent, want die biedt geen oplossing. Daarin wordt nog steeds gesproken in hoofdzaak over de grondeigenaren. Dan blijft het wat het was bij de waterschappen, namelijk een streven naar zo goed mogelijke landbouwgronden'.

Spiekhout: 'We zitten met het milieu in Friesland relatief goed en proberen dat voor de rest zo te houden. We huldigen - de eerlijkheid gebiedt dat te zeggen - nog heel braaf het stand-still-beginsel, maar ik vermoed wel dat er enige discussie zou ontstaan op het moment dat we een grote industrie zouden kunnen krijgen'.

In het gesprek kwam dit onderwerp verder niet aan de orde, merk ik tijdens het uitwerken van de aantekeningen. Zouden tegenstellingen in Friesland dan toch een minder grote rol spelen, althans in de publieke discussie, dan elders? Spiekhout over 'de grote zaak' Noord-Friesland Buitendijks: 'Je kan erover denken zoals je wilt (Spiekhout was met het georganiseerde natuur-wezen voor Plan-D, SvdH.), maar je kunt niet zeggen, dat er niet afgewogen is. Bij de ambtelijke voorbereiding van de GS- en de Staten-beslissing heeft de milieukant sterk meegespeeld'.

Een geheel ander soort van tegenstellingen, het militaire vliegveld-Leeuwarden en de geluidshinder. 'Het meest logische zou zijn om het vliegveld te verwijderen. Het dorp was er het eerst en heeft dus de oudste rechten. Het bestaan van het vliegveld is nu eenmaal een feit en als je in meerderheid een zekere militaire verdedigingsfilosofie aanhangt, dan speelt dat in het afweeg-proces een voornamelijk rol. Wat je dan nog kunt doen is proberen de geluidshinder te beperken door bijvoorbeeld geluidwerende dingen aan te

brengen in de woningen. Door verder geen woningbouw toe te staan in de dorpen rondom. Het is fruit en in de marge, maar weet ik wel. Het GS-ollege overweegt niet om tot afbraak van woningen over te gaan, ook niet in Marssum. Zelfs gaat het kollege ermee akkoord, dat gaten in de dorpen opgevuld worden met nieuwe woningen. Maar uitbreiding niet meer. Het is eigenlijk jammer overigens, dat de gemeente het beroep bij de Kroon tegen de onthouding van het GS-fiat weer ingetrokken heeft. Ik was wel benieuwd naar de uitspraak geweest. Geluidshinder is erg subjectief'.

Persoonlijke betrokkenheid

Hoe sterk is de persoonlijke betrokkenheid van elk der drie bestuurders bij de afdeling milieu en de hygiëne ervan?

Bartelds: 'Ik zou me daarvoor graag uitsluitend willen inzetten, maar als provinciebestuurder moet je mee een beleid voor alle facetten voeren. Alle kollega's die zaken in hun portefeuille hebben die gevolgen hebben voor het milieu, demonstreren een grote bewustheid ten aanzien van het milieu. Heel zelden zijn er in het Groningse GS-kollege daarover fundamentele verschillen van mening. Men suggereert wel eens een tegenstelling tussen Heering (van economische aangelegenheden) en mij, maar die is er niet. Ik heb vier jaar de tijd gehad om er als statenlid tegenaan te kijken. In de praktijk ben ik nog steeds blij met de combinatie milieu-hygiëne en waterstaat'.

Huizinga: 'Ik voel me heel nauw betrokken bij dit deel van mijn werk. Bij de verdeling van de taken binnen het kollege heb ik me sterk gemaakt voor natuur en milieu'. Huizinga is ook gediplomeerd wadloper.

Spiekhout: 'Ik had een duidelijke voorkeur voor milieu in mijn portefeuille. En vanuit de sektor volksgezondheid kon ik dat

ook met rede claimen. De link met natuur-behoud lag iets minder voor de hand. De milieu-gedeputeerde is één van de zeven in het kollege, maar omdat hij zijn mond nogal roert, is zijn inbreng meer dan een-zevende deel'.

Grote lijnen

Uiteraard valt er niet te praten over een paar grote lijnen in het provinciaal milieubeleid zonder verwijzingen naar concrete kwesties en problemen op dat gebied. Zonder de pretentie van volledigheid, daarvoor moet de hele reeks van afleveringen van Noorderbreedte maar goed gelezen worden, een paar punten die naar voren kwamen.

Bartelds: 'Bij het hele *smeerpijp*-verhaal zit ik met de persoonlijke genoegdoening, dat alles is uitgekomen zoals ik indertijd voorspel heb. Maar daar schiet je niet zo veel mee op. Het zou veel redelijker geweest zijn van de voormalige minister Drees jr. vijf jaar geleden, dat hij vanaf dat moment tot nu toe en met volledige steun de betrokkenen de tijd had gegeven om in eigen huis alles voor mekaar te krijgen zonder smeerpijp. Helaas waren een aantal dingen niet meer terug te draaien en het is mee onze eigen schuld. Wij hebben ons in het verleden te weinig bezighouden met de kwantitatieve voorwaarden voor een kwalitatief beheer. Er is nu geen 10 procent meer van wat er in de begin-zestig jaren nog aan oppervlaktewater was in Oost-Groningen. Het zelfreinigend vermogen is daarmee navenant teruggelopen. Ook nu komen we nog niet toe aan integraal water-beheer vanwege de akute problemen. Kwantiteitsbeheer moet daarom voorlopig nog ondergeschikt blijven aan de zorg voor de kwaliteit'.

Het *Dollardkanaal* is door een toeval weer op de agenda voor een statenvergadering - die van midden deze maand - beland.

Oorzaak: een drieregelig briefje gericht aan Provinciale Staten. De rest van de schriftelijke aandrang van landbouw- en waterschap-zijde (niet van elk waterschap overigens) om het binnendijkse kanaal maar te vergeten ten gunste van een gemalenplan, was geadresseerd aan Gedeputeerde Staten, wat dit kollege niet verplicht om het bij de Staten aanhangig te maken. Bartelds: 'Het hangt nu van de staten af, of de zaak heropend wordt. Ik heb er geen enkel bezwaar tegen, mits het de dijkverzwaren niet ophoudt. Da's de voorwaarde'.

Huizinga: 'Bij de plannen voor vestiging van het chemisch bedrijf *Vicon* in Emmen heeft het kollege van GS uitgesproken: Eerst moet de Hinderwetvergunning voor mekaar zijn en pas dan komt de bouw aan de orde'. Dit precedent vind ik erg belangrijk. De verordening op *Industrieel- en Bouw-afval* ligt panklaar en verder zijn we bezig met een plan voor het *huishoudelijk afval*. We zullen straks gekonfronteerd worden met de *PTT*-stroom naar Groningen en de gevolgen daarvan voor Noord-Drente. We blijven te maken hebben met de voortgaande ontwikkeling naar groot-schaligheid in de landbouw. Als provinciale en ook als landelijke overheid sta je daar vrij machteloos tegenover. De recreatie heeft de neiging steeds toe te nemen. En dan het probleem van het atomaire afval. Het zou best een kwestie van tactiek kunnen zijn om deze zaak wat stil te houden. Maar je moet er alert op blijven, want ongetwijfeld ligt het weer op onze stoep'.

Spiekhout: 'Zo nu en dan hebben we te maken met de nare situatie, dat gemeentelijke rioleringsplannen eerder klaar waren dan het *waterzuiveringsplan* van de provincie. Daardoor kreeg je wel es schadelijke puntlozingen. Het vervelende is, dat wij nauwelijks invloed hebben op de verstrekking van gelden voor aanvullende werkgelegenheid, waaruit de

rioleringsplannen werden gefinancierd. Ik heb de indruk dat via wat informele druk van onze kant, er een betere afstemming op elkaar komt.

We zitten met het *fosfaat-probleem*. Daar hebben we nog geen oplossing voor. Deze herfst komen de derde trappen van zuiveringsinstallaties weer in de statenkommissie ter sprake. Wat betreft het *Lauwersmeer* verwacht ik niet, dat de Staten tot een andere beslissing zullen komen waar het gaat om de gedeeltelijk militaire bestemming ervan. In 1979 moet er wel opnieuw gepraat worden over de bestemming, het oude streekplan is dan tien jaar oud. De regering maakt het ons wel moeilijk. Aan de ene kant zegt de rijks-overheid, dat het Lauwersmeer niet in de pkb-militaire oefenterreinen is opgenomen, omdat alles al lang vastgesteld was. Maar anderzijds komt ze ook niet met een aanwijzing tegenover de Groninger weigering. Dat zou wel de konsekwentie behoren te zijn, als het toch beschouwd wordt als een afgesproken zaak'.

En tot besluit ook Spiekhout: 'De controle op de hygiëne van het milieu zou best wat intensiever kunnen. Echter, milieubeleid is niet te voeren zonder mentaliteits-beïnvloeding. Het moet zo ver komen, dat het sociaal onbehoorlijk en getuigend van onfatsoen gevonden wordt, dat mensen het milieu vervuilen'. ■

Werft abonnees voor Noorderbreedte!

Maakt uw vrienden en kennissen abonnee op Noorderbreedte. Er kan nog zoveel informatie gegeven worden, het effect komt pas op gang als ook iedereen het leest

Milieualarmnummer Provincie Friesland
p/a Provinciale Waterstaat Friesland
Gedempte Keizersgracht 38
Leeuwarden tel 05100-22422

Milieualarmnummer Provincie Groningen
p/a Provinciale Waterstaat Groningen
Eendrachtskade 2
Groningen tel 050-164911

Milieualarmnummer Provincie Drente
p/a Provinciale Waterstaat Drente
Westerbrink 1
Assen tel 05920-29222

als ook
ieder
het
leest...